

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BANJALUKA
Broj: 92 0 Rs 026821 19 Rev 2
Dana, 09.06.2020. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Senada Tice, kao predsjednika vijeća, Violande Šubarić i Biljane Tomić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja Ž.V. iz B., protiv tužene RS, MIP B., koju zastupa Pravobranilaštvo Republike Srpske, radi utvrđenja diskriminacije i zaštite prava iz radnog odnosa, odlučujući o reviziji tužitelja izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Istočnom Sarajevu broj 92 0 Rs 026821 19 Rsž 4 od 27.06.2019. godine, na sjednici vijeća održanoj dana 09.06.2020. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Vlasenici broj 92 0 Rs 026821 13 Rs 2 od 21.12.2018. godine odbijen je tužbeni zahtjev za utvrđenje diskriminacije na štetu tužitelja od strane MUP RS u postupku razrješenja istog sa mjesta komandira PS S., tj. njegovim prerasporedom na poslove i radne zadatke zamjenika komandira PS M., počev od 15.03.2011. godine zaključno sa današnjim danom, a što je učinjeno rješenjem direktora policije MUP-a RS o rasporedu policijskog službenika broj 04/2-127, 1-108/11 od 08.03.2011. godine, kao i rasporedom policijskog službenika A.C. na njegovo radno mjesto, tj. na poslove i zadatke komandira PS S., što je učinjeno rješenjem direktora policije MUP-a RS broj 04/2-127.1-104/11 od 08.03.2011. godine, iako isti nije ispunjavao uslove za navedeno radno mjesto u pogledu propisanog čina, da se naloži MUP-u RS da spriječi daljnju diskriminaciju koju tužitelj trpi, da se obaveže tužena da na ime nematerijalne štete nastale povredom časti i ugleda, tj. diskriminacijskim degradiranjem tužitelja na radno mjesto zamjenika komandira PS M., kao i neosnovanim prerasporedima na druge poslove i zadatke, komandira PS K. i inspektora Sektora policije PU B., isplati iznos od 10.000,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od dana podnošenja tužbe, te zahtjev za poništenje rješenja direktora policije MUP RS o rasporedu policijskog službenika broj 04/2-127,1-108/11 od 08.03.2011. godine, kao i rješenja Policijskog Odbora MUP RS P/O1-145/11 od 12.05.2011. godine kojim je Ž.V. raspoređen na poslove zamjenika komandira PS M. i da se naloži tuženoj da rasporedi tužitelja na poslove i zadatke komandira PS S. i za poništenje rješenja direktora policije MUP RS broj 04/2-127,1-104/11 od 08.03.2011. godine o rasporedu policijskog službenika kojim se A.C. raspoređuje privremeno na poslove i zadatke komandira PS S.. Obavezana je tužena da tužitelju isplati na ime: razlike plata za period 16.09.2008. godine do 02.06.2010. godine iznos od

3.996,67 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od dana podnošenja tužbe do isplate i da za tužitelja uplati doprinose Fondu PIO RS, te na ime razlike plate, zbog pogrešno obračunatog minulog rada za period 16.09.2008. godine do 02.06.2010. godine da mu isplati iznos od 955,29 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od dana podnošenja tužbe do isplate, kao i da za isti iznos uplati tužitelju propisane zakonske doprinose Fondu PIO RS, te na ime neisplaćenih dnevnica za period 16.09.2008. do 31.10. 2011. godine iznos od 388,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od dana podnošenja tužbe do isplate. Obavezana je tužena da zbog razlike u troškovima prevoza nadoknadi tužitelju štetu nastalu korišćenjem sopstvenog putničkog motornog vozila za dolazak i odlazak s posla na relaciji B.-M. (troškovi razlike cijene goriva, amortizacija vozila i dr.) za period od 15.03.2011. do 31.03.2014. godine u iznosu od 19.327,75 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od dana podnošenja tužbe do isplate i da tužitelju nadoknadi troškove postupka u iznosu od 1.832,00 KM. Odbijen je prošireni tužbeni zahtjev, kojim je tužitelj tražio da se obaveže tužena da za razliku troškova prevoza nadoknadi tužitelju štetu nastalu korišćenjem sopstvenog putničkog motornog vozila za dolazak i odlazak s posla na relaciji B.-K. (troškovi razlike cijene goriva, amortizacija vozila i dr.) za period od 01.04.2014. do 30.11.2016. godine.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Istočnom Sarajevu broj 92 0 Rs 026821 19 Rsž 4 od 27.06.2019. godine, žalba tužene je usvojena i ukinuta prvostepena presuda, u dijelu kojim je usvojen tužbeni zahtjev za isplatu potraživanja tužitelja i troškova postupka, te tužba odbačena, dok je žalba tužitelja odbijena i potvrđena prvostepena presuda u dijelu kojim je odbijen tužbeni zahtjev tužitelja.

Blagovremeno izjavljenom revizijom tužitelj pobija drugostepenu presudu zbog povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se osporena presuda preinači ili ukine i predmet vrati istom sudu na ponovno suđenje.

U odgovoru na reviziju tužena predlaže da se revizija odbaci kao nedozvoljena ili odbije kao neosnovana.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora u ovoj parnici je zahtjev za utvrđenje diskriminacije na štetu tužitelja, zahtjev da se spriječi njegova daljnja diskriminacija, da se ponište rješenja tužene bliže opisana u izreci prvostepene presude i tužena obaveže da mu isplati naknadu nematerijalne štete u iznosu od 10.000,00 KM, te da mu isplati razlike plata, naknadu troškova prevoza i dnevnica u traženim iznosima i periodima, sa zakonskim zateznim kamata i da izvrši uplatu doprinosa nadležnim Fondovima za tražene periode.

Tokom postupka kod prvostepenog suda utvrđeno je slijedeće činjenično stanje: da je rješenjem tužene broj 05/2-120-1951 od 29.04.2002. godine tužitelj raspoređen na poslove i zadatke komandira CJB B.1 PS S. sa danom 24.12.2002. godine; da je rješenjem od 17.09.2008. godine Sud Bosne i Hercegovine tužitelju odredio pritvor, da je rješenjem istog suda od 14.11.2008. godine odbijen kao neosnovan prijedlog Tužilaštva Bosne i Hercegovine za produženje pritvora i istom je izdata mjera zabrane napuštanja mjesta boravka oduzimanje putnih isprava da ne može promijeniti mjesto prebivališta i da ukoliko se ne bude pridržavao izrečenih mjera zabrane istom će se odrediti pritvor; da je rješenjem CJB B.1 od 19.09.2008. godine tužitelj privremeno udaljen iz MUP CJB B.1

zbog postojanja osnovane sumnje da je počinio težu povredu radne dužnosti iz člana 45. tačka 4.E Pravilnika o disciplinskoj i materijalnoj odgovornosti policajaca i drugih zaposlenih u MUP Republike Srpske; da je tužitelj protiv tog rješenja izjavio prigovor dana 16.10.2008. i da je rješenjem od 19.11.2008. godine MUP RS B. odbio kao neosnovan prigovor tužitelja; da je rješenjem od 02.09.2009. godine Sud Bosne i Hercegovine ukinuo sve mjere zabrane tužitelju izrečene rješenjem od 14.11.2008. godine i izmjenjene rješenjem od 30.04.2010. godine; da je aktom MUP RS B. Uprava za pravne i kadrovske poslove od 19.11.2010. godine dato mišljenje da ne postoje pravne smetnje za vraćanje tužitelja na poslove i zadatke koje je obavljao prije privremenog udaljenja; da je MUP RS CJB B.1 Uprava za pravne i kadrovske poslove dana 01.02.2011. godine donijela akt s prijedlogom da se u skladu s Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, a shodno depešama direktora policije od 02.05.2007., 25.07.2008. i 21.10.2010. godine, nakon pribavljene saglasnosti, donesene rješenje o rasporedu tužitelja na poslove i zadatke zamjenika komandira CJB B.1 PS M.; da je rješenjem od 14.03.2011. godine MUP RS CJB B.1 stavljeno van snage rješenje od 19.09.2008. godine kojim je tužitelj, koji je bio raspoređen na poslove i zadatke komandira CJB B.1 PS S., privremeno udaljen iz MUP RS sa danom 16.09.2008. godine i da je protiv tog rješenja imao pravo žalbe Policijskom odboru; da je rješenjem MUP RS B. od 08.03.2011. godine tužitelj, koji ima VSS i čin višeg inspektora, sa danom 15.03.2011. godine raspoređen na poslove i zadatke zamjenika komandira CJB B.1 PS M. za čije obavljanje je predviđena VSS i čin inspektora, uz saglasnost Uprave policije i direktora policije na predloženi raspored; da je protiv navedenog rješenja tužitelj podnio žalbu dana 25.03.2011. godine i da je žalba odbijena rješenjem Policijskog odbora od 12.05.2011. godine; da iz dosijea radnika MUP A.C., koji ima VSS i čin inspektora, proizlazi da ga je rješenjem od 08.03.2011. godine MUP RS B. sa 15.03.2011. godine imenovao privremeno na poslove i zadatke komandira CJB B.1 PS S. za čije obavljanje je predviđena VSS i čin višeg inspektora, shodno depešama direktora policije od 02.05.2007., 25.07.2008. i 21.10.2010. godine nakon pribavljene saglasnosti; da je rješenjem od 29.04.2011. godine izvršeno rješenje Policijskog odbora od 19.04.2011. godine kojim je poništeno rješenje od 08.03.2011. godine kojim je M.D. privremeno raspoređen na poslove i zadatke zamjenika komandira CJB B.1 PS S. sa 15.03.2011. godine; da je vještak ekonomske struke S.J. na prijedlog tužitelja za sporni period procijenila visinu njegove izgubljene zarade sa doprinosima, troškova prevoza i dnevnica, koje su bliže označene u njenom nalazu; da iz izjave tužitelja saslušanog kao parnična stranka proizlazi da je diplomirani pravnik sa položenim pravosudnim ispitom, da je poslove komandira CJB B.1 PS S. obavljao u vremenu od 01.09.1998. do 15.09.2008. godine kada je lišen slobode zbog sumnje da je izvršio krivično djelo organizovanog kriminala, da je to učinjeno zato što je visoko i profesionalno obavljao svoje radne zadatke i da je privremeno udaljen iz MUP RS od 19.09.2008. do 20.09.2010. godine kada su mu rješenjem Suda Bosne i Hercegovine ukinute sve mjere zabrane, da je nezakonitim rješenjem direktora policije od 08.03.2011. godine raspoređen na radno mjesto zamjenika komandira PS M. a na njegovo radno mjesto komandira PS S. postavljen policijski službenik A.C. koji nije ispunjavao uslove za to radno mjesto, te da je odmah po njegovom postavljenju na mjesto zamjenika komandira PS M. donesen novi Pravilnik o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta kojim se za poziciju komandira PS S. predviđa niži čin inspektora za navedene poslove i zadatke a on posjeduje deset godina viši čin inspektora koji je bio propisan za tu poziciju, da su naknadno donesena još tri rješenja o njegovom rasporedu na nova radna mjesta koja su predmet pobijanja u drugim sudskim postupcima.

Polazeći od navedenih činjeničnih utvrđenja prvostepeni sud je djelimično usvojio tužbeni zahtjev tužitelja za isplatu razlike naknada iz radnog odnosa bliže označenim u izreci prvostepene presude (razlike plata za period od 16.09.2008. godine do 02.06.2010. godine u iznosu od 3.996,67

KM, razliku plate zbog pogrešno obračunatog minulog rada za isti period u iznosu od 955,29 KM, dnevnica za period 16.09.2008. godine do 31.10.2011. godine u iznosu od 388,00 KM i razlike u troškovima prevoza za period od 15.03.2011. do 31.03.2014. godine u iznosu od 19.327,75 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od dana podnošenja tužbe, te za uplatu doprinosa Fondu PIO RS za isti period), primjenom Zakona o radu („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 55/07, u daljem tekstu: ZR), a u preostalom dijelu odbio je tužbeni zahtjev primjenom Zakona o zabrani diskriminacije („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 59/09 i 66/16, u daljem tekstu: ZZD).

Odlučujući o žalbama parničnih stranaka, drugostepeni sud je našao da je žalba tužene osnovana, pa je istu usvojio i na temelju odredbe člana 108. ZR tužbu kao neblagovremenu odbacio u dijelu kojim je prvostepeni sud usvojio tužbeni zahtjev, dok je žalbu tužitelja odbio i potvrdio prvostepenu presudu u odbijajućem dijelu prihvatajući u tom dijelu kao pravilna činjenična utvrđenja i pravni stav prvostepenog suda.

Osporena odluka je pravilna i zakonita iz slijedećih razloga:

Prema odredbi člana 19. ZR radnik ne može biti stavljen u neravnopravan položaj prilikom ostvarivanja prava po osnovu rada zbog rase, etničke ili nacionalne pripadnosti, boje kože, pola, jezika, religije, političkog ili drugog mišljenja i ubjeđenja, socijalnog porijekla, imovnog stanja, članstva ili nečlanstva u sindikatu ili političkoj organizaciji, fizičkog i duševnog zdravlja i drugih obilježja koja nisu u neposrednoj vezi sa prirodom radnog odnosa. Članom 2. ZZD je propisano, da zaštićeni osnovi predstavljaju ključni elemenat diskriminacije i različito tretiranje osoba postaje diskriminacija samo ukoliko se zasniva na jednom od zaštićenih osnova. Ovim odredbama, je ustanovljena zabrana povrede jednakog tretmana.

Tužitelj u ovoj parnici saglasno odredbi člana 12. stav 1. tačka a) i tačka b) ZZD traži, utvrđenje diskriminacije (deklaratorni antidiskriminacijski zahtjev) i otklanjanje diskriminacije (restitutivni zahtjev).

Neposredna diskriminacija, prema članu 3. stav 1. ZZD postoji ako se lice ili grupa lica, zbog njihovog ličnog svojstva u istoj ili sličnoj situaciji, bilo kojim aktom, radnjom ili propuštanjem, stavljaju ili su stavljeni u nepovoljniji položaj ili bi mogli biti stavljeni u nepovoljniji položaj. Prvi uslov za utvrđenje neposredne diskriminacije je dokaz o nepovoljnom položaju koje se može usporediti sa postupanjem prema drugom licu u sličnoj situaciji. Obaveza lica koja se poziva na ovaj vid diskriminacije jeste, da uvjeri sud da postoje lica sa kojima se povoljnije postupilo ili bi se povoljnije postupilo, a da je pri tome jedina razlika između njih pravno zaštićena osnova.

Članom 15. stav 1. ZZD propisano je, da u slučajevima kada lice ili grupa lica navode činjenice u postupku iz člana 12. ovog zakona potkrijepljujući navode o tome da je zabrana diskriminacije prekršena, navodni prekršilac dužan je da dokaže da nije prekršio princip jednakog postupanja ili zabrane diskriminacije u predmetu rasprave.

Za osnovanost tužbenog zahtjeva iz osnova diskriminacije, mora se dokazati da je do stavljanja u nejednak položaj došlo zbog jednog od zabranjenih osnova (član 2. stav 1. i član 5. ZZD). Zaštićeni osnovi, dakle, predstavljaju ključni elemenat diskriminacije i različito tretiranje lica postaje diskriminacija, samo ukoliko se zasniva na jednom od zaštićenih osnova (po osnovu rase, jezika, vjere, etničke pripadnosti, političkog ili drugog mišljenja i ubjeđenja i drugo).

Prema činjeničnom utvrđenju nižestepeni sudovi, tužitelj je rješenjem direktora policije MUP-a RS o rasporedu policijskog službenika broj 04/2-127, 1-108/11 od 08.03.2011. godine, raspoređen na radno mjesto zamjenika komandira PS M., a na radno mjesto komandira PS S., na kojem je tužitelj radio do privremene suspenzije izvršene dana 19.09.2008. godine, privremeno je raspoređen policijski službenik A.C., rješenjem direktora policije MUP-a RS broj 04/2-127.1-104/11 od 08.03.2011. godine, iako isti nije ispunjavao uslove za navedeno radno mjesto u pogledu propisanog čina. Nesporno je da su i tužitelj i A.C. nakon toga novim rješenjima raspoređeni na druga radna mjesta u MUP-u RS. Iz utvrđenog činjeničnog stanja u ovoj parnici ne proizlazi da su naprijed navedene preraspodjele izvršene na štetu tužitelja zbog njegovog političkog mišljenja i ubjeđenja, što je on naveo kao osnov za utvrđenje diskriminacije u ovom postupku.

Slijedom navedenog, tužitelj nije dokazao da je stavljen u nejednak položaj zbog političke opredjeljenosti u odnosu na ostale službenike i da je postupanje tužene zasnovano na jednoj od zabranjenih osnova (član 2. stav 1. ZZD i član 19. ZR), niti je dokazao, mada je u smislu člana 3. stav 1. ZZD njegova obaveza bila da uvjeri sud u postojanje lica sa kojima se u postupku utvrđivanja neraspoređenih službenika povoljnije postupilo, da je pri tome jedina razlika između njih pravno zaštićena osnova (ovdje, po osnovu političkog ubjeđenja).

Prema tome, kad se prihvati činjenično utvrđenje iz nižestepeni presuda, tužitelj nije učinio vjerovatnim da je bio izložen diskriminaciji, pa zahtjev tužitelja za utvrđenje postojanja diskriminacije i za otklanjanje posljedica diskriminacije, uključujući i zahtjev za naknadu nematerijalne štete, nije osnovan.

S obzirom na navedeno navodi revizije koji se svode na ponavljanje činjenica istaknutih tokom postupka, u pogledu kojih je drugostepeni sud dao valjane razloge zasnovane na utvrđenim činjenicama i uz pravilnu primjenu materijalnog prava, i pozivanje na ranije ukidno rješenje ovog suda od 15.12.2017. godine, nisu od značaja za pravilnost pobijane presude u dijelu kojim je odbijen zahtjev tužitelja za utvrđenje diskriminacije.

Iz navedenih razloga, ni ostali revizioni navodi tužitelja kojim se prigovara pravilnosti pobijane presude i pravilnosti primjene materijalnog prava u odnosu na deklaratorni antidiskriminacijski zahtjev, nisu osnovani.

Tokom postupka nije bilo sporno da su i tužitelj i A.C. nakon 08.03.2011. godine novim rješenjima raspoređeni na druga radna mjesta u MUP-u RS. Tužitelj nije sporio da je rješenjem od 22.06.2017. godine utvrđeno da je policijski službenik sa utvrđenim činom viši inspektor i da se raspoređuje na radno mjesto inspektora opšte policije, sektor policije Policijska uprava B.1 za čije je obavljanje predviđena VSS status policijskog službenika i čim viši inspektor-samostalni inspektor sa danom 15.06.2017. godine. Iz činjeničnog utvrđenja u ovoj parnici ne proizlazi da je tužitelj navedeno rješenje osporavao ulaganjem pravnog lijeka, slijedom čega on i nema pravni interes za pobijanje rješenja od 08.03.2011. godine kojim je raspoređen na radno mjesto zamjenika komandira PS M., a A.C. na radno mjesto komandira PS S., budući da je u vrijeme donošenja prvostepene presude pravosnažnim rješenjem poslodavca bio raspoređen. Pored toga, u skladu sa zakonom odluku o rasporedu zaposlenog na određeno radno mjesto ovlašten je da donese samo poslodavac prema svojim potrebama, a ne i sud u radnom sporu, koji može naložiti poslodavcu da rasporedi zaposlenog u skladu sa stručnom spremom i radnim sposobnostima. Iz tog razloga je

neosnovan i zahtjev tužitelja da sud obaveže tuženog da ga rasporedi na poslove komandira PS S., a da se poništi rješenje o rasporedu A.C. na to radno mjesto.

Zbog navedenog neosnovani su svi revizioni navodi kojim se osporava pravilnost pobijane odluke o odbijanju tužbenog zahtjeva u ovom dijelu.

Odredbom člana 118. ZR propisano je da radnik koji smatra da mu je poslodavac povrijedio pravo iz radnog odnosa, može da podnese tužbu nadležnom sudu za zaštitu tog prava u roku od jedne godine od dana saznanja za povredu prava a najdalje u roku od tri godine od dana učinjene povrede. Prema nevedenoj zakonskoj odredbi blagovremenost tužbe u radnom sporu je procesna pretpostavka za ostvarenje sudske zaštite. Stoga se o neblagovremenom zahtjevu tužitelja ne može odlučivati zbog vremenskog ograničenja za ostvarenje prava po osnovu rada propisan odredbama zakona koji reguliše radne odnose i o prekluzivnim rokovima sud mora voditi računa po službenoj dužnosti, jer njihovim propuštanjem gubi se pravo na tužbu ali i samo pravo u materijalnom smislu. Naime, načelo pravne sigurnosti ne dozvoljava meritorno rješavanje o neblagovremenoj tužbi, bez obzira da li je radni odnos prestao nezakonito, jer neblagovremena tužba povlači za sobom gubitak prava na sudsku zaštitu i odbacivanje tužbe.

U konkretnom slučaju tužba je podnesena sudu dana 03.06.2011. godine. Slijedom naprijed navedenog tužba je neblagovremena za sva potraživanja tužitelja do 03.06.2010. godine (razlike plata po oba osnova i za isplatu dnevnica), te je istu u tom dijelu valjalo odbaciti primjenom odredbi članova 118. ZR i 67. stav 1. tačka 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, u daljem tekstu: ZPP).

Zbog toga je drugostepeni sud, suprotno tvrdnji revidenta, pravilnom primjenom materijalnog prava osnovano usvojio žalbu tužene, ukinuo prvostepenu presudu i tužbu kao neblagovremenu odbacio za sva potraživanja tužitelja koja se odnose na razlike plata po oba osnova i za isplatu dnevnica.

Suprotno tome, pravilno revident ukazuje da je drugostepeni sud pogrešno odbacio tužbu kao blagovremenu za potraživanja na ime naknade razlike troškova prevoza nastalu korištenjem sopstvenog vozila za dolazak i odlazak sa posla jer su zahtijevana za period od 15.03.2011. godine i nadalje.

Međutim, reviziju je valjalo odbiti i u ovom dijelu iz razloga što tužitelj zahtijeva razliku troškova prevoza na posao i sa posla nastale upotrebom vlastitog automobila. Prema odredbi člana 70. b) Posebnog kolektivnog ugovora za zaposlene u oblasti unutrašnjih poslova („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 72/06 i 16/08) tužitelju pripada pravo na naknadu tih troškova do visine pune cijene prevozne karte u javnom saobraćaju, koji su tužitelju isplaćeni, a prema tački z) istog člana naknada troškova za korištenje vlastitog automobila pripadala bi mu samo pri obavljanju službenog posla po nalogu Ministarstva i u visini određenoj tom tačkom.

Stoga je u ovom dijelu tužbeni zahtjev tužitelja trebalo odbiti kao neosnovan. Budući da su, kako je naprijed navedeno, pravne posljedice odbacivanja tužbe kao neblagovremene (gubljenje samog prava u materijalnom smislu) u tom dijelu identične pravnim posljedicama odbijanja tužbenog zahtjeva, reviziju je valjalo i u tom dijelu odbiti kao neosnovanu.

Zbog toga je revizija tužitelja odbijena i odlučeno kao u izreci, na osnovu odredbe člana 248.
ZPP.

Predsjednik vijeća
Senad Tica

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Amila Podrašćić